

Briuselis, 2026 m. kovo 10 d.
(OR. en)

7158/26

MI 223
IND 175
CHIMIE 24
COMPET 297
RECH 113
ENV 209
CONSOM 71

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. kovo 9 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Ankstesnio dokumento Nr.:	15867/22 + ADD 1
Dalykas:	KOMISIJS REKOMENDACIJA dėl Europos vertinimo, ar cheminės ir kitos medžiagos kuriamos atsižvelgiant į saugą ir tvarumą, sistemos persvarstymo

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2026) 1438 final.

Priedama: C(2026) 1438 final

Briuselis, 2026 03 06
C(2026) 1438 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 03 06

dėl Europos vertinimo, ar cheminės ir kitos medžiagos kuriamos atsižvelgiant į saugą ir tvarumą, sistemos persvarstymo

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 03 06

dėl Europos vertinimo, ar cheminės ir kitos medžiagos kuriamos atsižvelgiant į saugą ir tvarumą, sistemos persvarstymo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) Konkurencingumo kelrodžio komunikate ⁽¹⁾ pabrėžiama, jog svarbu panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, kad būtų skatinamas tvarus ir ilgalaikis augimas. Jame pabrėžiama inovacijų svarba stiprinant ES chemijos pramonės konkurencingumą kartu su žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga. Konkurencingumo kelrodžio komunikate taip pat pabrėžiama, kad reikia spręsti ypatingos svarbos cheminių medžiagų tiekimo klausimą ir investuoti į technologijas, kurios bus svarbios ateities ekonomikai, kaip antai į pažangiąsias medžiagas;
- (2) Švarios pramonės kurso komunikate ⁽²⁾ pateiktos bendros konkurencingumo didinimo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo (dekarbonizacijos) veiksmų gairės. Šiomis veiksmų gairėmis siekiama didinti tvarią ir atsparią gamybą Europoje, kad nebūtų apsiribojama vien tradiciniais izoliuotais sprendimais ir būtų atsižvelgiama į visą vertės grandinę. Taip pat skatinamos eksperimentinės rinkos, žiediškas ir medžiagų prieinamumas kaip esminiai konkurencingumui svarbūs veiksniai;
- (3) Cheminių medžiagų strategijoje tvarumui užtikrinti „Aplinkos be toksinų medžiagų kūrimas“ ⁽³⁾ Komisija paskelbė ilgalaikę ES cheminių medžiagų politikos viziją, kuri apima **cheminių ir kitų medžiagų kūrimo atsižvelgiant į saugą ir tvarumą (toliau – KAST)** ⁽⁴⁾ inovacijų skatinimą. Toje strategijoje nustatyti konkretūs su cheminių medžiagų gamyba ir naudojimu susiję veiksmai siekiant stiprinti žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą ir kartu skatinti inovacijas saugių ir tvarių cheminių medžiagų srityje. Strategijoje valstybės narės, pramonė ir kiti suinteresuotieji subjektai taip pat raginami teikti prioritetą inovacijoms, kuriomis, kiek tik įmanoma, visuose sektoriuose būtų pakeičiamos susirūpinimą keliančios medžiagos ⁽⁵⁾;

¹ ES konkurencingumo kelrodis (COM(2025) 30 *final*).

² Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės (COM(2025) 85 *final*).

³ Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti (COM(2020) 667 *final*).

⁴ Terminas „cheminė medžiaga“ (angl. *chemical*) vartojamas keliuose ES teisės aktuose ir kartais jo reikšmė labai arba šiek tiek skiriasi. Kai kuriuose ES cheminių medžiagų teisės aktuose cheminių medžiagų pogrupiams apibūdinti vartojami konkretesni terminai, tokie kaip „cheminės medžiagos“ (angl. *substances*) ir „(cheminių medžiagų) mišiniai“, angl. *mixtures (of substances)*. Šioje rekomendacijoje terminas „cheminė medžiaga“ (angl. *chemical*) aiškintinas plačiausia prasme. Siekiant tai įtvirtinti, KAST sistemos taikymo sritis aiškiai apima ir medžiagas (angl. *materials*), net jei pagal kai kuriuos ES teisės aktus medžiagos (angl. *materials*) laikomos cheminių medžiagų mišiniais (angl. *mixtures of substances*), taigi pačios savaime yra cheminės medžiagos (angl. *chemicals*).

⁵ Apibrėžtos Cheminių medžiagų strategijoje tvarumui užtikrinti (COM(2020) 667 *final*).

- (4) europiečiai yra susirūpinę dėl cheminių ir kitų medžiagų poveikio sveikatai ir aplinkai. 2024 m. „Eurobarometro“ apklausa ⁽⁶⁾ parodė, kad 84 proc. europiečių nerimauja dėl kasdien naudojamuose produktuose esančių kenksmingų cheminių medžiagų poveikio sveikatai, ir tiek pat europiečių nerimauja dėl kenksmingų cheminių medžiagų poveikio aplinkai;
- (5) pagal Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) ⁽⁷⁾ jau nustatyta keletas šimtų labai didelių susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų. Daugumos šių cheminių medžiagų identifikavimo pagrindas yra suderintas klasifikavimas pagal Klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo (CLP) reglamentą (EB) Nr. 1272/2008 ⁽⁸⁾, kuriuo suderinami cheminių medžiagų ir mišinių, keliančių fizinį pavojų, pavojų sveikatai, aplinkai ir papildomus pavojus, klasifikavimo kriterijai. 2024 m. šis reglamentas persvarstytas, į jį įtrauktos naujos pavojingumo kategorijos. Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamente (ES) 2024/1781 ⁽⁹⁾ taip pat apibrėžta didesnė susirūpinimą keliančių medžiagų grupė remiantis jų suderintu klasifikavimu pagal tam tikrus lėtinį poveikį turinčius pavojus, taip pat atsižvelgiant į susirūpinimą dėl jų poveikio grąžinamajam perdirbimui, pakartotiniam naudojimui ir kitiems žiedinės ekonomikos aspektams;
- (6) Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamente ⁽¹⁰⁾ nurodoma, kad nustatant veiksmingumo reikalavimus gaminių parametrams turėtų būti atsižvelgiama į esamus cheminės saugos vertinimus, kuriuos atitinkamos Sąjungos įstaigos atlieka dėl atitinkamų cheminių medžiagų, taip pat į Komisijos parengtus cheminių ir kitų medžiagų kūrimo atsižvelgiant į saugą ir tvarumą kriterijus;
- (7) Komunikate dėl pažangiųjų medžiagų pramonės lyderystei ⁽¹¹⁾ nurodoma kūrimo atsižvelgiant į saugą ir tvarumą koncepcija kaip medžiagų transformavimo proceso pagrindas;
- (8) Europos chemijos pramonės veiksmų plane ⁽¹²⁾ pabrėžiamas šios Komisijos rekomendacijos, kuria persvarstoma Europos cheminių ir kitų medžiagų KAST vertinimo sistema, vaidmuo siekiant sustiprinti ES chemijos pramonės konkurencingumą, padarant inovacijų procesą, kuriuo siekiama saugesnių ir tvaresnių alternatyvų, efektyvesnį. Veiksmų plane skelbiama apie ES inovacijų ir pakaitalų naudojimo centrų, kaip savanoriškų priemonių cheminėms inovacijoms paspartinti ir

⁶ *Eurobarometer survey (2024) Attitudes of Europeans towards the Environment* (2024 m. gegužės mėn.).

⁷ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, *OL L 396, 2006 12 30, p. 1*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>.

⁸ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006, *OL L 353, 2008 12 31, p. 1*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj>.

⁹ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1781, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema, iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2020/1828 bei Reglamentas (ES) 2023/1542 ir panaikinama Direktyva 2009/125/EB, *OL L, 2024/1781, 2024 6 28*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj>.

¹⁰ Jo II priede – gaminių parametrai apibūdinti jo I priede, ypač f punkte.

¹¹ Komunikatas „Pažangiosios medžiagos pramonės lyderystei“, (COM(2024) 98 *final*).

¹² Komunikatas „Europos chemijos pramonės veiksmų planas“ (COM(2025) 530 *final*).

plėsti, steigimą ir pabrėžiamas KAST koncepcijos vaidmuo, teikiant technines gaires nuo ankstyvojo inovacijų etapo;

- (9) Gyvybės mokslų strategijoje⁽¹³⁾ pabrėžiama, kad svarbu koordinuotai diegti ir naudoti saugius ir tvarius produktus. Joje pabrėžiamas Europos cheminių ir kitų medžiagų KAST vertinimo sistemos vaidmuo siekiant ES tvarumo ir konkurencingumo tikslų ir pereinant prie švarios pramonės, skatinant pramonę pakeisti susirūpinimą keliančias medžiagas saugesnėmis ir tvaresnėmis alternatyvomis;
- (10) Europos dirbtinio intelekto (DI) naudojimo moksle strategijoje⁽¹⁴⁾ akcentuojama, kaip DI gali palengvinti pažangiųjų medžiagų projektavimo proveržius, be kita ko, funkcionalumo, saugos ir tvarumo atžvilgiais;
- (11) pagal programą „Europos horizontas“ teikiama speciali parama mokslinių tyrimų veiklai, orientuotai į KAST sistemos įgyvendinimą praktikoje, taip pat į sistemos taikymą siekiant skatinti inovacijas, kurios lemtų saugesnes ir tvaresnes chemines medžiagas ir pažangiąsias medžiagas. Parama teikta pagal konkrečius programos „Europos horizontas“ 4 veiksmų grupės (Skaitmeninė ekonomika, pramonė ir kosmosas) kvietimus teikti pasiūlymus, taip pat per partnerystę „Inovatyviosios medžiagos ES“, Europos novatoriškų sveikatos sprendimų partnerystės iniciatyvą, ES iniciatyvą dėl baterijų ir Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos partnerystę;
- (12) ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija⁽¹⁵⁾, kuri yra labai svarbi įgyvendinant Konkurencingumo kelrodžio komunikate išreikštą raginimą skatinti inovacijas, siekiama įsukti naują sėkmingą inovacijų ciklą sukuriant naujoms ir novatoriškoms įmonėms palankią investavimo ir verslo aplinką, kad jos galėtų pradėti veiklą, plėstis ir klestėti. Tai apima mokslinių tyrimų rezultatų pavertimo paklausiais produktais kliūčių mažinimą ir platesnį inovacijų diegimą;
- (13) šiomis aplinkybėmis šioje rekomendacijoje siūloma persvarstyta Europos cheminių ir kitų medžiagų KAST vertinimo sistema (toliau – KAST sistema). Persvarstyta sistema bus naujas atskaitos taškas valstybėms narėms, pramonei, aukštosioms mokykloms, mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijoms, kad jos galėtų ją naudoti kaip vertinimo ir sprendimų priėmimo metodiką;
- (14) siekiama, kad KAST sistema taptų savanoriškai pasirenkamu būdu priimti sprendimus, kuriuo būtų orientuojamos inovacijos kuriant chemines ir kitas medžiagas, kurios per visą jų gyvavimo ciklą būtų saugesnės ir tvaresnės. Ja remiamas sprendimų priėmimas per visą inovacijų procesą ir suteikiamas bendras KAST principų supratimas visose vertės grandinėse. Ja stiprinamas konkurencingumas, nes inovacijų procesas, kuriuo pereinama prie saugesnių ir tvaresnių alternatyvų, tampa efektyvesnis, o kartu daroma žinių ir mokslo pažanga siekiant užtikrinti saugą ir tvarumą;
- (15) persvarstyta rekomendacija grindžiama Komisijos rekomendacija (ES) 2022/2510 dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos sukūrimo. Toje 2022 m. rekomendacijoje nustatyta sistema, kuria remiamas saugesnių ir tvaresnių cheminių ir kitų medžiagų kūrimas, gamyba ir naudojimas siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, vertinant jų poveikį per visą gyvavimo ciklą. Persvarstyta rekomendacija iš esmės grindžiama dviejų bandymo etapų, per kuriuos

¹³ Komunikatas „Gyvybės mokslams rinkis Europą. Strategija, kuria siekiama, kad iki 2030 m. ES taptų patraukliausia pasaulyje vieta gyvybės mokslams“ (COM(2025) 525 *final*).

¹⁴ Komunikatas „Europos dirbtinio intelekto naudojimo moksle strategija“ (COM(2025) 724 *final*).

¹⁵ Komunikatas „ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija. Rinktis Europą startui ir plėtrai“ (COM(2025) 270 *final*).

buvo galima atsižvelgti į suinteresuotųjų subjektų suteiktą grįžtamąją informaciją, rezultatais⁽¹⁶⁾. Bandyto etapų tikslas buvo suteikti informacijos KAST sistemos atnaujinimui, kad ji taptų aktualesnė, patikimesnė ir tinkamesnė naudoti praktikoje;

- (16) išlaikant pradinės KAST sistemos elementus, t. y. (per)kūrimo etapą ir vertinimo etapą, naujai sukurta apimties nustatymo analizė yra atspirties taškas nustatant pagrindinius elementus, į kuriuos reikia atsižvelgti, ir jų prioritetus. Apimties nustatymo analizė padeda apibrėžti tiriamą sistemą, atsižvelgiant į pasirinktus kūrimo principus ir įtraukiant gyvavimo ciklo dalyvius. Šiuo etapu galima geriau pritaikyti KAST sistemos įgyvendinimą prie novatorių poreikių;
- (17) sistema dabar apima ne tik saugos ir aplinkosauginio tvarumo aspektus, bet ir socialinius bei ekonominius tvarumo aspektus. Joje atsižvelgiama į tiriamos sistemos socialinę ir ekonominę riziką ir galimybes, siekiant padėti priimti ilgesnio laikotarpio sprendimus;
- (18) KAST sistemoje dabar esama ir įvairių vertinimo atskaitos taškų, kad novatoriai galėtų priimti sprendimus, pagal kuriuos būtų atsižvelgiama tiek į saugos, tiek į tvarumo aspektus esant įvairiems inovacijų brandos ir duomenų prieinamumo lygiams. Kartojant KAST ciklą inovacijai bręstant ir (arba) kai gaunama papildomos informacijos, KAST sistemoje skatinamas išsamus vertinimas, kuriuo grindžiamas patikimas sprendimų priėmimas;
- (19) supaprastinto požiūrio į saugos ir tvarumo vertinimus, kaip atskaitos taško priimant pagrįstus sprendimus, diegimas gali būti ypač naudingas mažesnėms įmonėms, kai išteklių riboti, pavyzdžiui, ankstyvais inovacijų etapais;
- (20) KAST sistema bus siekiama prisidėti prie efektyvesnių inovacijų procesų, sudaryti verslui palankesnes sąlygas bei paspartinti verslo raidą ir kartu didinti inovacijų ekosistemų darną – tai atitinka Komisijos supaprastinimo pastangas, išdėstytas komunikate „Paprastesnė ir greitesnė Europa“⁽¹⁷⁾;
- (21) pagal Duomenų reglamentą⁽¹⁸⁾ kuriama ES bendra cheminių medžiagų duomenų platforma. Į ją bus įtraukti įvairių duomenų teikėjų teikiami cheminių medžiagų duomenys, laikantis surandamumo, prieinamumo, sąveikumo ir pakartotinio panaudojimo (FAIR) principų. Komisija skatins, viena vertus, į ES bendrą cheminių medžiagų duomenų platformą įtraukti aukštos kokybės FAIR duomenis apie chemines medžiagas, gautus vykdant KAST mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, ir, kita vertus, užtikrinti tokių duomenų prieinamumą, kad būtų galima įgyvendinti KAST sistemą visu pajėgumu;
- (22) svarstant inovacijų saugą ir tvarumą konkrečiose vertės grandinėse, tam tikromis aplinkybėmis gali reikėti daryti papildomas prielaidas ir nukrypti nuo kai kurių sistemoje apibūdintų metodų. Pavyzdžiui, vertinant gynybos, orlaivių ir erdvėlaivių ir dvejojo naudojimo technologijas¹⁹ reikia atsižvelgti į saugumo aspektus;

¹⁶ Abbate E., Garmendia Aguirre I., Bracalente G., et al. *Safe and Sustainable by Design chemicals and materials. Methodological Guidance*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2024, ISBN 978-92-68-16357-3, doi:10.2760/28450.

¹⁷ Europos Komisijos generalinis sekretoriatas, *Paprastesnė ir greitesnė Europa*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2792/5923929>.

¹⁸ COM(2025) 2455 *final*. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma bendra cheminių medžiagų duomenų platforma, nustatomos užtikrinimo, kad jos duomenys būtų randami, prieinami, sąveikūs ir pakartotinai panaudojami, taisyklės ir nustatoma cheminių medžiagų stebėsenos ir perspektyvų sistema.

¹⁹ Dvejojo naudojimo technologijos – technologijos, kurios gali būti naudojamos ir civiliniais, ir gynybos tikslais.

- (23) Komisija toliau skatins KAST sistemos taikymą pagal Sąjungos programas, kuriomis siekiama aktualių mokslinių tyrimų tikslų. Tai padės diegti saugos ir tvarumo aspektų integravimą ir priimti sprendimus per visą inovacijų procesą. Komisija toliau stebės, kaip KAST sistema integruojama į ES finansuojamą (mokslinių tyrimų ir inovacijų) veiklą;
- (24) ši rekomendacija atitinka subsidiarumo principą, nes persvarstyta KAST sistema tenkinami Europos mokslinių tyrimų erdvės ir ES bendrosios cheminių ir kitų medžiagų rinkos, kur reikia bendros cheminių ir kitų medžiagų saugos ir tvarumo sampratos, poreikiai. Ji taip pat atitinka proporcingumo principą, nes ja skatinama šių sistemą taikyti teisiškai neįpareigojančiu būdu, t. y. savanoriškai, ir nedaroma poveikio jokiems galiojantiems Sąjungos teisės aktams dėl cheminių ir kitų medžiagų,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. TIKSLAS ir TAIKYMO SRITIS

- 1.1. Šia rekomendacija skatinama taikyti Europos cheminių ir kitų medžiagų kūrimo atsižvelgiant į saugą ir tvarumą sistemą (toliau – KAST sistema) mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai tyrėjų ir novatorių praktikoje. **Išsamus KAST sistemos aprašymas**, pagrįstas Komisijos Jungtinio tyrimų centro techninėmis ataskaitomis^(16,20), pateikiamas šios rekomendacijos **priede**. Šiame priede išaiškinami KAST sistemos pagrindiniai bruožai, įskaitant sudarytą bendrą KAST kriterijų rinkinį. Šiame priede taip pat daromos nuorodos į KAST metodines gaires^(16,21), kur pateikiamos išsamios gairės, šablonai ir atnaujinta aktualių metodų, priemonių ir duomenų šaltinių apžvalga.
- 1.2. KAST sistemoje apibrėžiamas savanoriško sprendimų priėmimo principas, pagal kurį, kuriant naujas chemines medžiagas, naujoviškas medžiagas ar patobulintus gamybos procesus, integruojami saugos ir tvarumo per visą cheminių medžiagų ir pažangiųjų medžiagų gyvavimo ciklą aspektai. Siekiama, kad ši sistema taptų Europos inovacijų proceso orientyru siekiant pereiti prie švarios pramonės, kartu skatinant didesnę Sąjungos konkurencingumą, skatintiną ir tarptautiniu lygmeniu. Joje skatinama naudoti tvarius išteklius ir žaliavas ir siekiama kuo labiau sumažinti cheminių ir kitų medžiagų gamybos ir naudojimo poveikį klimatui, aplinkai ir žmonių sveikatai per visą jų gyvavimo ciklą. KAST sistema taip pat remiamas susirūpinimą keliančių medžiagų pakeitimas surandant saugesnes ir tvaresnes alternatyvas ir turėtų būti atitinkamai nukreipiamos viešosios ir privačiosios investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas.
- 1.3. KAST sistema nedaro poveikio Sąjungos teisinėms prievolėms dėl cheminių ir kitų medžiagų ir ja nesukuriama naujų prievolių, tačiau ji gali padėti orientuoti iš anksto numatomus veiksmus ir sprendimus per inovacijų procesą, įskaitant veiksmus, kurie yra daugiau nei minimalus teisinių reikalavimų laikymasis.
- 1.4. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms, pramonei (įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI)), be kita ko, startuolius ir veiklą plečiančias įmones bei atžalines įmones), aukštosioms mokykloms, mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą valdančioms organizacijoms ir mokslinių tyrimų bei technologijų organizacijoms,

²⁰ Garmendia Aguirre, I, Abbate, E, Bracalente, G, Mancini, L, Cappucci, G.M, Tosches, D, Rasmussen, K, Sokull-Kluettgen, B, Rauscher, H, Sala, S. (2025) European Commission - Joint Research Centre. *Safe and Sustainable by Design Chemicals and Materials. Revised framework* (2025), Publication Office of the European Union, Luxembourg, 2025, ISBN 978-92-68-30330-6, doi: 10.2760/5103785.

²¹ Tiesni metodinių gairių atnaujinimai: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/chemicals-and-advanced-materials/safe-and-sustainable-design_lt.

kurios prisideda prie cheminių ir kitų medžiagų kūrimo, tobulinimo, gamybos ir naudojimo arba šiose srityse dirba. Šioje rekomendacijoje jos raginamos taikyti KAST sistemą projektams, finansuojamiems bet kokia forma – tiek įmonių nuosavais mokslinių tyrimų ir plėtros ištekliais, tiek, pavyzdžiui, pagal moksliniams tyrimams ir inovacijoms bei jų diegimui skirtas Sąjungos ar tarptautines programas, taip pat veiklai, susijusiai su cheminėmis ar kitomis medžiagomis, siekiant sistemingai atsižvelgti į saugos ir tvarumo aspektus. Minėti subjektai taip pat raginami aktualiuose dokumentuose, įskaitant strategines mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkes, remtis KAST sistema.

- 1.5. Valstybės narės, pramonė, aukštosios mokyklos, mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą valdančios organizacijos ir mokslinių tyrimų bei technologijų organizacijos taip pat turėtų užtikrinti, kad metodai, modeliai ir duomenys, sukurti ir naudojami taikant KAST sistemą, atitiktų surandamumo, prieinamumo, sąveikumo ir pakartotinio panaudojimo (angl. *findable, accessible, interoperable, reusable* – FAIR) pagrindinius principus.

2. KAST SISTEMOS TAIKYMAS PRAMONĖJE

Pramonės subjektai (įskaitant MVI, startuolius, veiklą plečiančias įmones ir atžalines įmones) raginami:

- 2.1. Taikyti KAST sistemą savo mokslinių tyrimų ir inovacijų procesuose kuriant chemines ar kitas medžiagas arba tobulinant gamybos procesus, metodus ir technologijas, atsižvelgiant į saugą ir tvarumą kiekvienu gyvavimo ciklo etapu.
- 2.2. Padaryti prieinamus saugos ir tvarumo vertinimui reikšmingus aukštos kokybės duomenis apie surandamumą, prieinamumą, sąveikumą ir pakartotinį panaudojimą (FAIR), nedarant poveikio intelektinės nuosavybės teisėms ir, kai aktualu, saugumo reikmėms.
- 2.3. Vykdamas veiklą vertės grandinėje, bendradarbiauti su kitais jos dalyviais siekiant užtikrinti visapusišką duomenų rinkimą ir plataus pobūdžio požiūrį, kad vertinimas būtų patikimas, ir ypač stengiantis padėti MVI, įskaitant startuolius, veiklą plečiančias įmones ir atžalines įmones, kurių turimi ištekliai gali būti riboti.
- 2.4. Nepažeidžiant intelektinės nuosavybės teisių ir, kai aktualu, paisant saugumo reikmių, skaidriai ir atvirai komunikuoti apie KAST sistemos taikymą savo organizacijos, saugos ir tvarumo vertinimo veikloje.
- 2.5. Užtikrinant konfidencialumo ir konkurencingumo apsaugą (kai reikia), dalytis informacija, palengvinančia KAST sistemos taikymą ir aktualia vertinimui, visų pirma informacija, kuria tiesiogiai nurodomi galimi saugos ir tvarumo iššūkiai.

3. KAST SISTEMOS TAIKYMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

Valstybės narės raginamos:

- 3.1. Taikyti ir propaguoti KAST sistemą savo nacionalinėse ir regioninėse mokslinių tyrimų ir inovacijų programose, taip remiant saugių ir tvarių cheminių ir kitų medžiagų, įskaitant pažangiąsias medžiagas, kūrimą ir tobulinimą Europoje.
- 3.2. Taikyti ir propaguoti KAST sistemą pagal vietas, regionines ir nacionalines iniciatyvas, kuriomis remiamas saugesnių ir tvaresnių cheminių ir kitų medžiagų kūrimas, teikiant gaires jau nuo ankstyvųjų inovacijų etapų.
- 3.3. Didinti saugos ir tvarumo vertinimui reikšmingų aukštos kokybės duomenų apie surandamumą, prieinamumą, sąveikumą ir pakartotinį panaudojimą (FAIR)

prieinamumą, integruojant šią koncepciją ir propaguojant ją savo nacionalinėse mokslinių tyrimų ir inovacijų programose ir susijusioje politikoje, kai tai aktualu.

- 3.4. Padėti tobulinti esamus ir teikti naujus vertinimo metodus, modelius ir priemones, kurie būtų integruojami į KAST sistemą siekiant tobulinti saugos ir tvarumo vertinimą.
- 3.5. Remti tarpsektorinių įgūdžių ir kompetencijų, reikalingų šiai sistemai taikyti, ugdymą ir palengvinti šių įgūdžių bei kompetencijų įgijimą, visų pirma MVĮ.
- 3.6. Remti ES cheminių medžiagų inovacijų ir pakaitalų naudojimo centro (-ų), apie kuriuos paskelbta Europos chemijos pramonės veiksmų plane, kūrimą ir veikimą, taip pat remti už cheminės saugos ir tvarumo vertinimą atsakingas nacionalines organizacijas, kad jos bendradarbiautų tarpusavyje ir su atitinkamų ES iniciatyvų vykdytojais, tinklais bei įstaigomis ir kad būtų skatinamos inovacijų ekosistemos, spartinančios perėjimą prie saugesnių ir tvaresnių cheminių ir kitų medžiagų naudojimo.
- 3.7. Viešai komunikuoti apie savo naudojamą KAST sistemą.

4. KAST SISTEMOS TAIKYMAS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE, MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGIJŲ INFRASTRUKTŪROJE ir MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGIJŲ ORGANIZACIJOSE

Aukštosios mokyklos, mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą valdančios organizacijos ir mokslinių tyrimų bei technologijų organizacijos raginamos:

- 4.1. Taikyti KAST sistemą savo mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje kuriant chemines ar kitas medžiagas, įskaitant pažangiąsias medžiagas, arba diegiant patobulintus gamybos procesus, metodus ir technologijas, atsižvelgiant į saugą ir tvarumą kiekvienu gyvavimo ciklo etapu.
- 4.2. Padaryti prieinamus saugos ir tvarumo vertinimui reikšmingus aukštos kokybės duomenis apie surandamumą, prieinamumą, sąveikumą ir pakartotinį panaudojimą (FAIR), nedarant poveikio intelektinės nuosavybės teisėms ir, kai aktualu, saugumo reikmėms, laikantis 2024 m. gegužės 23 d. Tarybos rekomendacijos dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo. Tokiais duomenimis turėtų būti dalijamasi per bendrą cheminių medžiagų duomenų platformą ir naudojantis jos paslaugomis, kai tikslinga, bendradarbiaujant su atitinkamomis Sąjungos agentūromis (ECHA, Europos aplinkos agentūra, EFSA).
- 4.3. Nedarant poveikio intelektinės nuosavybės teisėms ir, kai aktualu, saugumo reikmėms, skaidriai ir atvirai komunikuoti apie KAST sistemos taikymą savo organizacijos, saugos ir tvarumo vertinimo veikloje.
- 4.4. Užsiimti naujų vertinimo metodų, modelių ir priemonių, kuriuos būtų galima įtraukti į KAST sistemą cheminių ir kitų medžiagų saugos ir tvarumo vertinimui patobulinti, kūrimu, skatinimu ir diegimu.
- 4.5. Remti profesinio mokymo ir švietimo programų rengimą siekiant užtikrinti KAST sistemai įgyvendinti reikalingų įgūdžių ugdymą ir susijusį bendradarbiavimą tarp platesnės nacionalinio ar ES masto veiklos šioje srityje vykdytojų.

5. REKOMENDACIJOS ĮGYVENDINIMO DOKUMENTAVIMAS

- 5.1. Komisija pateiks visiems dalyviams (valstybėse narėse, pramonėje, aukštosiose mokyklose, mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūroje ir mokslinių tyrimų bei technologijų organizacijose) skirtą šabloną su pridėtomis metodinėmis gairėmis, kad

būtų lengviau įvairiose vertės grandinėse skleisti informaciją apie KAST sistemos įgyvendinimą.

- 5.2. Šia dokumentavimo veikla Komisija sieks užtikrinti didesnę skaidrumą, o kartu skatins pakartotinai naudoti duomenis visoje vertės grandinėje, kad pagal supaprastinimo principus būtų mažinamas duomenų teikimo dubliavimas. Vykdamas dokumentavimo veiklą taip pat turėtų būti gaunama patvirtinamųjų duomenų, reikalingų KAST sistemos priemonėms tobulinti ir cheminių bei kitų medžiagų saugos ir tvarumo kriterijams laipsniškai plėtoti.

Priimta Briuselyje 2026 03 06

Komisijos vardu
Ekaterina Zaharieva
Komisijos narė

